

Anm: 'Ny bog : Nu må jeg brække mig diskret'

Information | 21.09.2010 | Side 17 | 1147 ord | Artikel-id: e2326a54

Biografi om Ole Lund Kirkegaard fortæller historien om en brillant børnebogsforfatter, der som 38-årig mistede livet, angiveligt fordi han følte sig låst i sin egen succes

Jens Andersen: Ole Lund Kirkegaard - en livshistorie, 304 sider, 299 kr. Gyldendal. Udkommer i dag

af Lise Nielsen

»Jeg er bange for den situation, der kommer nu. Bange for at blive accepteret som børnebogsforfatter og lærer og familiefar og alt andet pænt og godt. Skal man holde sig vågen for tingene, må man hele tiden frigøre sig fra det velbjærgede. Man må bryde op og finde nye vinkler.

« At det var sådan, den unge skolelærer Ole Lund Kirkegaard havde det med succesen, der ramte ham i slutningen af 60'erne og starten af 70'erne takket være hans fortællinger om bl. a. Lille Virgil og Gummi-Tarzan - og at den stigende ængstelse for at blive låst i det hele taget var en del af årsagen til, at han alkoholiseret mistede livet som 38-årig - vidste ingen af os, der elskede hans bøger op igennem 80'erne.

For det var ren uforbeholden kærlighed, som man måske kun kan have til nogen, man kun har mødt i skriften og i barndommen. Og til nogen, som skriver, som Ole Lund Kirkegaard gjorde det: med en befriende fandenivoldskhed og total ligegyldighed over for autoriteter og fokusgrupper.

Som næsten kun Astrid Lindgren ellers kunne gøre det.

»Jeg elsker Ole Lund Kirkegaard,« sagde en midt-20'ers-veninde til mig for nylig.

Og selv har jeg et minde om, at min storebror og jeg på bedste børneautistisk maner igen og igen så filmatiseringen af Lille Virgil på movieboxen og lige så autistisk igen og igen spolede tilbage til Oskars (i bogen er det Carl Emils) fødselsdagsfest.

Her er den grænsende til psykisk nedbrudte værtsmor vidne til, hvordan Oskars røde sweatervest reduceres til en slags strikket bh, fordi nogen - nok Lille Virgil, der fuldstændig out of character er mødt op med vandkæmmet hår - skulle bruge noget tråd. »Nå, det ses nok ikke,« siger Oskar iført strik-bh'en, og min bror og jeg brækkede os af grin.

For man kunne godt se det.

Og som der står så smukt i selve bogen: »Det blev en dejlig fødselsdag, som Carl Emils mor kunne huske mange år efter.«

Fra succes til deroute

At Kirkegaard, hvis bøger fra starten blev solgt i stort tal, altså ikke befandt sig godt med succesen (der i øvrigt fortsætter, i 2011 kommer Orla Frøsnapper som animationsfilm), fremgår af biografien Ole Lund Kirkegaard - en livshistorie, skrevet af Jens Andersen, som udkommer i dag, 70 år efter Ole Lund Kirkegaards fødsel.

Biografien er, bortset fra en indledning og et første kapitel, der tager afsæt i 1966, hvor den komplet ukendte skolelærer Ole Lund Kirkegaard vinder en konkurrence om fortællinger for børn i Politiken, fortalt kronologisk.

Ole Lund Kirkegaard fødes i Skanderborg i 1940, og vi følger ham op igennem hans frit legende barndom med en lidt for drikkende tidligere modstandsmand med glimt i øjet til far og en kærlig mor. I hjemmet hang Grundtvig på væggen og opmuntring til selvstændig tankegang i luften. Videre til skoletiden på Aarhus Katedralskole, hvor Ole med sine skæve indfald, livsappetit, autoritet og mangel på autoritetstro er en social magnet, over hans år som vellidt og uortodoks soldat til lige så vellidt skolelærer i Oue sammen med sin kone Anne Lise.

Her rusker han op i samfundet med nogle for tiden uortodokse metoder. Kravler eleverne op i træerne for at gemme sig for undervisningen, kravler lærer Kirkegaard op efter dem. Uden at blive sur. Og vi hører om Ole Lund Kirkegaards gradvise deroute; fra indtaget af alkohol går fra nydelse til nødvendighed i takt med et stigende forventningspres fra forlaget, der elsker hans uartigt nyskabende bøger lige så meget som læserne, og pres fra livet i almindelighed, til han fuld falder om en vinternat i 1979 på en kirkegård i minusgrader og efter at være blevet kørt på hospitalet erklæres død. Der er ikke tegn på, at det er selvmord.

På tværs af kronologi opstår et portræt af en mand, der først og fremmest vil være sig selv og ikke vil sættes i bås. Da han for gud ved hvilken gang bedes om at præsentere sig selv som forfatter ved et foredrag, skriver han en dybt ironisk tekst til fremtidig distribution: »Jeg kan således fortælle, at hans mor altid købte gummistøvler til ham fire numre for store,« står der bl. a. Sit eksemplar af Døden kommer om eftermiddagen af Hemingway, der var et af Ole Lund Kirkegaards store forbilleder pga. sin skrællede måde at skrive på og kompromisløse måde at leve på, udstyrer han med et nyt omslag og ny titel, da han ikke kan lide det oprindelige.

Og mærkbart mange af citaterne fra Ole Lund Kirkegaard starter med en negation.

»Jeg skriver ikke som pædagog«. »Jeg ved i dag ikke noget om børnebøger«. »Jeg tror ikke på revolution«. Og »Jeg skriver ikke for at udgive bøger. Jeg skriver for at delagtiggøre andre i noget, jeg har i mig«. At han alligevel følte, at han blev suget ind, fremgår af det indledende citat.

Lidt for ydmygt Jens Andersen er forfatter til flere roste biografier, blandt andet Frankie Boy om Frank Arnesen fra 2008. Og ligesom det er tilfældet med Frankie Boy, er denne bog formet af et enormt researcharbejde, en stor fortællelyst og en evne til at kombinere de to elementer på elegant vis. Tonen i denne biografi er en smule mere nænsom end i Frankie Boy, måske grundet alvoren. Under alle omstændigheder er det en meget smuk tone, der giver indtryk af en stor respekt for subjektet og en fornemmelse af at ville undersøge Ole Lund Kirkegaards liv og skæbne i stedet for at forklare det.

Samtidig har Jens Andersen en evne til at få det hele til at se let ud.

Hans stil er uforceret og ikke mindst uprætentiøs. Man fornemmer, at han er i læserens og subjektets tjeneste.

Og at han bruger sin enorme viden, som han tydeligvis har, i stedet for at prale med den.

Imidlertid virker denne nænsomhed også af og til lidt for ydmyg. Det giver god mening at gå nænsomt til et subjekt, der afskyede alt, der hed kasser, men alligevel savnes det, at der blev gået mere til den de steder, hvor det brænder på i Ole Lund Kirkegaards liv. Denne fornemmelse af, at der ikke gås all in, styrkes af, at tonen visse steder bliver sludrende (ikke at forveksle med sludder).

Der er lidt for mange anekdoter, som illustrerer den samme pointe, f. eks. at Ole Lund Kirkegaard havde en forkærlighed for vagabonder.

Her synes krønikeskrivning og en begejstring for data at overtrumfe en dramatisering af fortællingen.

Og derved falder intensiteten, og nødvendigheden for den forudsætningsløse læser mindskes.

Ole Lund Kirkegaard - en livshistorie har alligevel meget at byde på. Ikke mindst fordi Ole Lund Kirkegaards liv er en påmindelse om smukke værdier som individets ret til frihed, en insisteren på, at børn er selvstændige væsener og en afstandtagen fra enhver dogmatik.

Som Ole Lund Kirkegaard sagde, når det hele blev lidt for meget: »Nu må jeg brække mig diskret«. En sætning, jeg synes, fint kan udkomme før 2011.

KULTUR@INFORMATION.DK